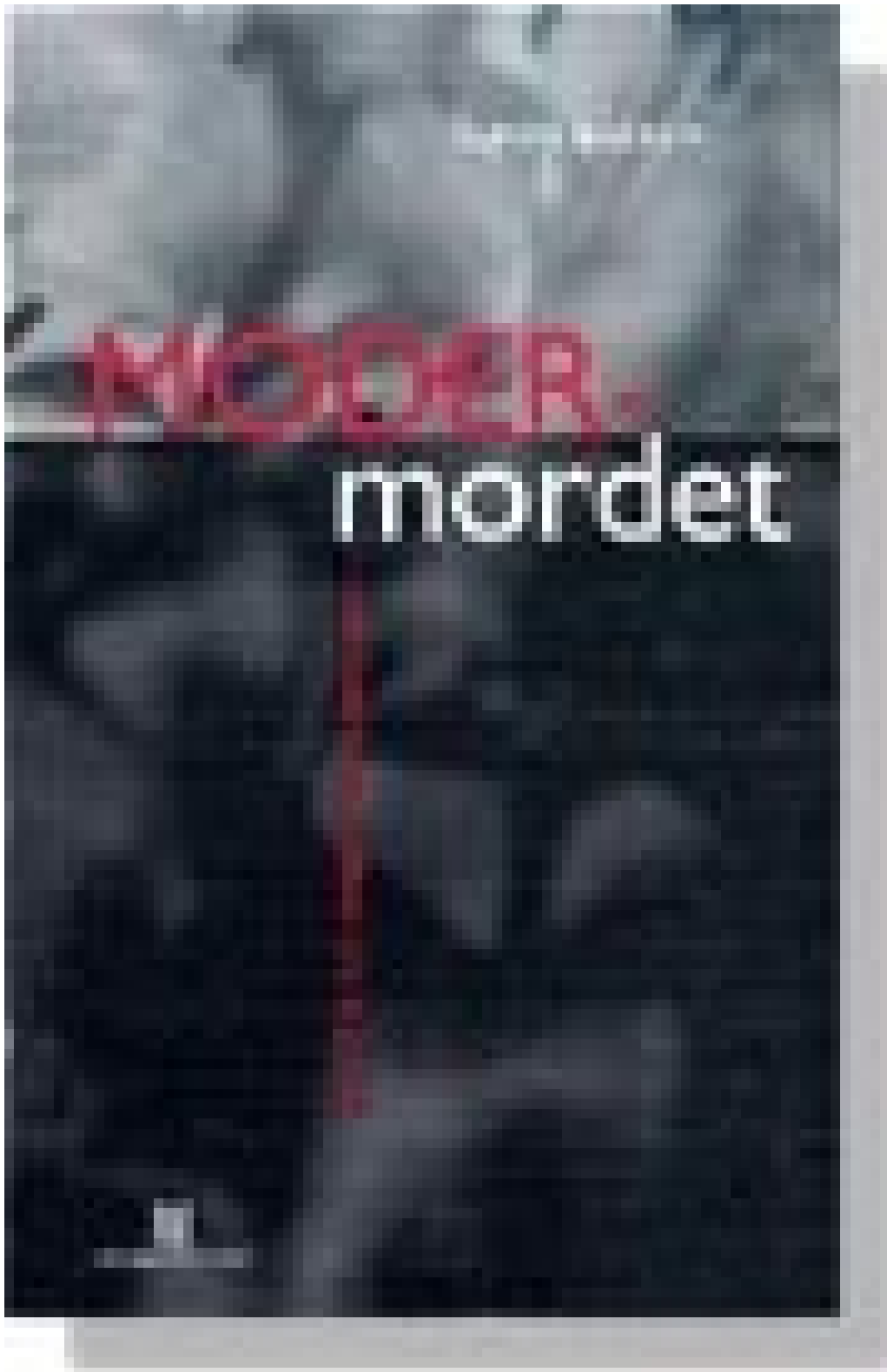

Omsorgskulturens død

BOKOVERSIKT

Modermordet er ikke en kriminalroman, men en bok om krisen i omsorgssektoren. Hovedbudskapet er at sykepleien ikke lenger er et fristende yrkesvalg for unge moderne kvinner. Og lønn alene vil ikke løse krisen, hevder forfatteren. Han er selv utdannet sykepleier og har både erfaring som sykepleier og høyskolelektor i sykepleie. Boken kan leses som et debattinnlegg og er forfriskende og interessant lesing for alle som er opptatt av omsorgsyrkens fremtid.

I første del av boken tar Runar Bakken opp sykepleierfagets kulturelle grunnlag. Han hevder at sykepleien bygger på en allianse mellom Gud, mannen, Jomfruen og sykepleieren. Denne alliansen har overlevd samfunnsmessige endringer og er i stor grad gyldig også i dag. Ifølge forfatteren er det Jomfruen og den aseksuelle Moderen som utgjør det kulturelle grunnlaget for dagens yrkesutforming.

Når unge kvinner ikke lenger finner det attraktivt å søke sykepleieryrket, skyldes det endringer av den kvinnelige omsorgshabitus. Den tause forbindelsen mellom kvinner og omsorg er blitt gradvis svakere siden 1970-tallet. Denne prosessen knyttes til endringene i samfunnet de siste tiårene, spesielt kvinnenes inntog i arbeidsmarkedet. Kvinners yrkesløp blir stadig mer likt mannens. I tillegg hevdes at det er en tendens innenfor sykepleien å ville tradisjonalisere fagets grunnlag. Til sammen resulterer dette i rekrutteringsproblemer til sykepleieryrket.

Boken gir oss også innblikk i mannlige sykepleieres erfaringer med pleiearbeid. Forfatteren er på sitt aller beste når han beskriver mannlige sykepleieres situasjon og hvordan de opplever det å støte mot sin egen og andres oppfatning av maskulinitet. Den mannlige sykesøsteren fremstår som en ikke-mann og en ikke-kvinne. Han er et vandrende paradoks. Forfatteren går så langt som å betegne sykepleien som et ingenmannsland for den mannlige sykepleier. Ingenmannsland er her et kvinneland som er tuftet på et paradigme om å stille sitt liv til rådighet for andre. Mannens kulturelle identitet får ikke plass i et slikt paradigme. Den kvinnelige sykepleier blir seg selv ved å være noe for andre. For den mannlige sykepleier er det umulig, han blir noe for andre gjennom å være noe for seg selv. Strategien blir å forme sin yrkesidentitet forskjellig fra kvinnenes. Etter kort tid i yrket søker mannlige sykepleiere seg bort fra det intime pleiearbeidet og går til deler av sykepleien hvor det er mer maskuline arbeidsoppgaver. Som høyskolelektor er forfatteren selv et eksempel på dette.

Bakkens analyse av mannlige sykepleieres tilpasning til sykepleieryrket finner jeg inspirerende og svært god. Ved å trekke på mer av maskulinitetslitteraturen kunne boken gjort oss enda klokere. Forfatteren argumenterer for at det kun er jenter fra tradisjonelle industri- og jordbruksstrøk og jenter fra det fjerne Østen som kommer til å være rekrutteringsgrunnlag for sykepleien i årene fremover. Jeg synes det er for pessimistisk. Vi har for lite kunnskap om ulike gruppers yrkespreferanser, blant annet betydningen av konjunkturer, til å konkludere at moderne kvinner ikke har interesse for omsorgsorienterte yrker. Færre søkere til sykepleieryrket må også sees i sammenheng med at stadig flere kvinner utdannes til leger, fysioterapeuter, vernepleiere, osv.

BenteAbrahamsen

Institutt for samfunnsforskning

Universitetet i Oslo

Publisert: 28. februar 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

